

Spørgsmål til regeringens plan om oprettelse af modtagecentre for uledsagede børn i Afghanistan

Børnerådet og Red Barnet

Den danske regering arbejder på et projekt for afghanske uledsagede børn, der skal sendes tilbage til et modtagecenter i Afghanistan, hvis de ikke har fået asyl.

Selv om Justitsministeren har lovet, at Danmark vil overholde de internationale forpligtelser i denne sag, herunder at sikre børnenes rettigheder i forhold til FN's børnekonvention, er Red Barnet og Børnerådet dybt bekymrede over regeringens plan om at udsende uledsagede flygtningebørn til de afghanske modtagecentre.

FN's børnekonvention forpligter Danmark til at sikre uledsagede børns beskyttelse. Det betyder bl.a., at en beslutning om at sende børnene tilbage til Afghanistan, skal bygge på en individuel vurdering af det enkelte barns situation og tarv. Den beslutning, der tages for barnet, skal være holdbar og langsigtet og til det enkelte barns bedste.

Justitsministeriet venter angiveligt i øjeblikket kun på, at de afghanske myndigheder underskriver en projektaftale. Derefter vil regeringen tage stilling til, om projektet kan gennemføres. Red Barnet og Børnerådet mener imidlertid, at der især er tre hensyn, som regeringen bør overveje nøje i forhold til at sikre børnenes rettigheder.

- Børnenes sikkerhed i et uroligt og krigsplaget land med få ressourcer
- Hvert enkelt barns tarv og rettigheder, herunder rettigheder til velfærd, udvikling, uddannelse og indflydelse på eget liv
- Konsekvenserne for hvert enkelte barn. Aftalen vil være et kæmpe indgreb i de uledsagede børns liv, og derfor er der en lang række krav og vanskelige spørgsmål, der skal afklares. Disse spørgsmål bør regeringen overveje grundigt og besvare, før den tager stilling til, om modtagecentre skal realiseres med dansk støtte

Børnenes sikkerhed

For det første er det på nuværende tidspunkt svært at garantere sikkerheden i Afghanistan og sikre, at børnenes menneskerettigheder ikke krænkes. Det er uklart, hvem der konkret er ansvarlig for det enkelte barns sikkerhed og trivsel. Et modtagecenter er ikke et sikkert sted i sig selv. Hvis børnenes sikkerhed skal kunne garanteres, skal de afghanske myndigheder etablere et miljø, der reelt beskytter børnene og inkludere dem i et samfund, hvor det er trygt for et barn at vokse op. Samtidig skal myndighederne have en plan for, hvordan børnene integreres i de familier, de har forladt. Også i Afghanistan spiller forældre en stor rolle for børns sikkerhed og trivsel. Men de uledsagede børn, Danmark overvejer at sende tilbage, kan ikke regne med evt. forældres beskyttelse.

Vurderingen af det enkelte barns tarv

For det andet skal Danmark kunne stå inde for, at en tilbagesendelse er den bedste løsning for hvert enkelt barn. Det handler ikke bare om at vurdere barnets fysiske sikkerhed. Regeringen er forpligtet til at sikre en helhedsvurdering af det enkelte barns situation og tarv, inden der træffes en beslutning om dets skæbne.

Det betyder bl.a., at der skal foreligge en konkrete og reel vurdering af, om barnet har en familie og et netværk, der kan hjælpe det, om der er mulighed for skolegang og uddannelse, om børnene vil være isoleret i modtagecentre eller om vil de kunne blive integreret i et sikkert og trygt omkringliggende samfund – og er der særligt bekymringspunkter for det enkelte barn.

Samtidig skal der foreligge en vurdering af, hvordan børnenes sundhed kan garanteres. Mange af børnene har traumatiske oplevelser med sig fra deres opvækst og fra en farefuld rejse gennem Europa samt fra deres ophold i Danmark i uvished. Og har barnet etableret netværk og relationer i Danmark, som det afskæres fra ved at blive sendt ud af landet, kan dette også få betydning for barnets trivsel og udvikling.

Som loven er i dag, eksisterer der ikke et system i Danmark, der systematisk kan vurdere hvert enkelt uledsaget barns tarv i forbindelse med hjemsendelse til modtagecentre.

Krav og spørgsmål, der bør være på plads, før man overvejer at gå videre

Der er tale om et meget vidtrækkende indgreb for en af de allermest udsatte grupper af børn. Derfor mener Red Barnet og Børnerådet, at regeringen skal kunne garantere for børnenes sikkerhed og udvikling, samt give konkrete svar bl.a. på disse nedenstående spørgsmål, før politikerne tager endelig stilling til, om Danmark vil sende børn til modtagecentre i Afghanistan:

- Vil hvert enkelt barns forhold og tarv blive undersøgt inden en beslutning om hjemsendelse bliver truffet?
- Vil børnene blive udredt for psykiske og fysiske handicap og lidelser inden udsendelsen? Vil eventuelle handicaps og lidelser få indflydelse på beslutningen om udsendelse?
- Vil en tilbagesendelse være et frivilligt tilbud eller vil regeringen tvangsudsende mindreårige?
- I hvilke situationer ønsker regeringen ikke at benytte modtagecentre?
- Bliver hvert enkelt barn hørt og vil barnet få indflydelse på beslutningen om udsendelse?
- Hvordan vil regeringen mindske risikoen for, at de afviste børn forsvinder fra Danmark, inden udsendelsen effektueres, eller fra modtagecenteret efter ankomst?
- Hvad vil der blive gjort for at barnet ikke vælger at flygte fra Afghanistan igen?
- Hvordan vil regeringen og de afghanske myndigheder forberede børnene på hjemsendelsen?
- Er det et formål med modtagecenteret, at andre afghanske børn skal afskrækkes fra at søge til Danmark?
- I Danmark lægges der stor vægt på, at anbragte børn skal tilbydes små og familielignende anbringelsessteder, og meget gerne familiepleje. Hvilken type institution vil de afghanske modtagelsescentre være?
- Vil de hjemsendte afghanske børn blive tilbudt anbringelse i familiepleje?
- Hvilke kvalitetsstandarder har regeringen udviklet for denne form for modtagecenter? Hvem er f.eks. driftsansvarlig? Hvad er de pædagogiske krav? Involveres børnesagkyndige personer i den løbende kvalitetssikring? Hvordan sikres det, at myndighederne føre effektivt og pålideligt tilsyn med centrene? Vil der være supervision for medarbejdere?
- Hvilke aktører er involveret i modtagelsen og reintegration af børnene? Vil centrene være bemanded af uddannet personale med kvalifikationer og ressourcer til at arbejde med traumatiserede børn og unge? Vil der være et kompetent socialfagligt personale, jurister, værger, kontaktpædagoger og sundhedsfagligt personale – også til den psykiske sundhed?

- Hvordan sikres det, at børnene beskyttes mod overgreb, omsorgssvigt og mishandling?
- Hvem vil have adgang til centrene? Hvordan vil man gardere sig mod uretmæssig afhentning af børnene?
- Hvilke tilbud vil barnet få i modtagecentret: Vil der f.eks. være individuelle handlingsplaner og reintegrationsplaner? Hvordan vil barnet blive inddraget?
- Vil de uledsagede børn blive sikret efterværn?
- Vil der være uafhængigt personrettet tilsyn med børnene ud over et generelt drifttilsyn?
- Vil børnene have klageadgang ifht. behandlingen i modtagecentret og handlingsplanen?
- Hvordan vil de anbragte børn kunne deltage og blive integreret i det omkringliggende samfund? Hvem udfærdiger integrationsplanen og hvilke krav er der til en sådan plan?
- Hvilke krav er der til skole- og uddannelses tilbud?
- Hvad er værgernes rolle, mandat, ressourcer, supervisionsmuligheder – og er de uafhængige aktører?
- Hvordan vil forældresamarbejdet blive sikret, og hvordan vil man sikre, at familien har intentioner om og ressourcer til at beskytte barnet og give det tilstrækkelig omsorg?
- Bliver barnet hørt og har det indflydelse (afhængigt af modenhed og alder) på dets forhold på modtagecenteret. Vil børnene få indflydelse på dets kontakt til sin familie?
- Danmark er forpligtet til at iværksætte en eftersøgning af de uledsagede børns familie, inden børnene sendes tilbage til Afghanistan. Vil regeringen sende børnene til Afghanistan, hvis det ikke lykkes at finde børnenes familier? Vil man eventuelt fortsætte eftersøgningen af børnenes familier, efter børnene er sendt tilbage til Afghanistan?